Fylkesmannen i Trøndelag
Tröndelagen fylhkenålma

Lierne kommune
Heggvollveien 6
7882 NORDLI

Vår dato: 20.06.2018
Vår ref.: 2018/12351

Deres dato: 19.06.2018
Deres ref.:

Avslag på søknad om skadefellingstillatelse for bjørn.

Lierne kommune har søkt om skadefelling av bjørn innenfor et rovvilt avvisende gjerde i område Tunnsjøen. Dette med henvisning til at det er påviste skader av bjørn innenfor gjerdet i perioden 14. -18. juni. Med bakgrunn i en helhetlig vurdering av situasjonen, finner Fylkesmannen ikke å kunne gi tillatelse til skadefelling av bjørn i den aktuelle situasjonen. Vedtaket kan påklages innen tre uker.

Vi viser til dialog med Oddmund Bergvik, Lierne kommune og Statens Naturoppsyn i forbindelse med at det 14. juni kom melding til Fylkesmannen i Trøndelag om at det var en skadegjørende bjørn innenfor et rovdyravvisende i Lierne kommune. Fylkesmannen ba umiddelbart Statens Naturoppsyn om å foreta forsøk på utdriving av den aktuelle bjørnen. Oppdraget ble gitt to døgns varighet. Fylkesmannen i Trøndelag fikk lørdag 16.6. kl 09:13 muntlig rapport fra SNO v/Even Bjørnes, om at de hadde gjort gjentatte forsøk på å få bjørnen ut, men at de ikke hadde lyktes med å få bjørnen ut av gjerdet.

Fylkesmannen mottok søknad om skadefelling av bjørn fra Lierne kommune 16.6. kl 10:27. Fylkesmannen har 16.6. kl 11:02 per SMS anmodet Statens Naturoppsyn om at det gjøres et siste forsøk på å drive ut bjørnen som oppholdt seg innenfor det rovdyravvisende gjerdet til Bergvik. Men samtidig ble det gitt anledning til å felle bjørnen dersom utdriving ikke lyktes i løpet av det kommende døgnet. Det ble felt en bjørnebinne innenfor det rovdyravvisende gjerdet 16.6. ca. kl 23:40. Statens Naturoppsyn opplyste i forbindelse med fellingen at de var usikre på om det var det individet de hadde forsøkt å jage ut som nå var felt. Observasjonen de hadde gjort under forsøkene på utdriving gjorde at de trodde det var en større bjørn de hadde forsøkt å jage ut. I denne situasjonen vurderte Fylkesmannen det som hensiktsmessig å gi skadefellingstillatelsen til Bergvik og anmode om bistand fra SNO til gjennomføring av fellingsforsøket. Dette fordi fellingsforsøket ble gjennomført i etterkant av et pågående jagingsforsøk i regi av SNO. Lierne kommune fikk derfor avslag på sin søknad om felling av bjørn 16.6.

Mandag 18.6 fikk Fylkesmannen melding om nye skader av bjørn innenfor det rovdyravvisende gjerdet til Bergvik. Skadene var ikke helt ferske, men ble av Statens Naturoppsyn vurdert til å være fra tidsperioden 16.-18. juni. Fylkesmannen v/ Kjell V.

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Saksbehandler:
Postboks 2600	Steinkjer: Strandveien 38	74 16 80 00	Kjell Vidar Seljevoll
7734 Steinkjer	Trondheim: Prinsensgt 1	Org.nr.:	Telefon:
fmtlpost@fylkesmannen.no	www.fylkesmannen.no/trondelag	974 764 350	+47 73 19 92 25

Seljevoll kontaktet Bergvik per telefon, for å drøfte handlingsalternativer. Det synes nå å være på det rene at det rovdyravvisende gjerdet ikke holder bjørn ute, da sannsynligheten for at to bjørner har vært innenfor gjerdet siden gjerdet ble satt opp vurderes som liten. Det fremkom av samtalen at et mulig handlingsalternativ kunne være å ta sauene ut av gjerdet der bjørnen er og over til et gjerde som også omfatter innmark som er ment for slått. Men Bergvik var tydelig på at dette ikke var et alternativ han ønsket å gå nærmere inn på, selv om Fylkesmannen kunne tilby økonomisk kompensasjon for tapet av grovfôr.

Fylkesmannen ba Statens Naturoppsyn om å foreta forsøk på utdriving av den aktuelle bjørnen 18. juni. Oppdraget ble gitt ett døgns varighet. Fylkesmannen i Trøndelag fikk tirsdag 19.6. muntlig rapport fra SNO v/Even Bjørnes, om at de hadde vært i kontakt med en bjørn innenfor gjerdet, og at det var gjort forsøk på å få bjørnen ut, ved hjelp av drivende hund med dispensasjon fra Miljødirektoratet, men at de ikke hadde lyktes med å få bjørnen ut av gjerdet. Lierne kommune søkte på nytt om skadefellingstillatelse på bjørn innenfor gjerdet 19.6. kl. 14.46.

Forskrifter og betingelser knyttet til betinget skadefelling av bjørn
Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9.

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:
"Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning."

I rovviltforskriften § 9 heter det blant annet:
"…Ved vurderingen om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til
a) Områdets betydning som beitemark
b) Skadenes omfang og utvikling
c) Potensialet for fremtidige skader
d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak"

Betingende fellingstillatelser
Miljødirektoratet har i brev av 1. juni 2018 fattet vedtak om betinget skadefelling på bjørn etter en vurdering av bestandssituasjonen og den skade som bjørn påfører bufe og tamrein i enkelte rovviltregioner. Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, har direktoratet gitt fylkesmennene i region 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på totalt 3 brunbjørner. Denne kvoten ble fylt med felling av 1 bjørn i Lierne 16.6.2018. Fylkesmannen ble varslet om fellingen 17. juni kl 00:03. Miljødirektoratet ble varslet umiddelbart etter at fellingen var kjent for Fylkesmannen. Og direktoratet bekreftet at det ville bli gitt en tilleggskvote på 2 dyr med umiddelbar virkning.

Det er ikke felt bjørn som er belastet tilleggskvoten på to dyr, og gjenværende betinget kvote for region 6, 7 og 8 er følgelig to dyr.

Politiske og forvaltningsmessige føringer
Det nasjonale bestandsmålet for bjørn ble etter behandling av rovviltforliket (Representantforslag 163 S (2010-2011) satt til 13 årlige ynglinger, jf. rovviltforskriften § 3. Bestandsmålet for region 6 (Møre og Romsdal og Trøndelag) er satt til 3 årlige ynglinger av bjørn.

Følgende fremgår av rovviltforliket;

«Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. (…)
Dyr på utmarksbeite har mange positive kvaliteter, og det er viktig å sikre levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt. Forlikspartene viser til den todelte målsetningen etter rovviltforliket fra 2004, og at utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konfliktene mellom dem blir større enn nødvendig.(…)

2.2.19 Det er et felles mål at tapstallene for beitenæringen må ned. Soneinndelingen må forvaltes tydelig. (...) I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet (…)»

Regional forvaltningsplan for rovvilt i region 6
Det er utarbeidet en forvaltningsplan for rovvilt i region 6 – Møre og Romsdal og Trøndelag. Gjeldende plan ble vedtatt av Rovviltnemnda 22. mars 2018.

Forvaltningsplanen definerer hvilke deler av regionen forvaltningsmålet skal søkes oppnådd. Av forvaltningsplanen for rovvilt i region 6 er følgende område definert som forvaltningsområde for bjørn:

«Trøndelag: Avgrenset av Nordlandsgrensen i nord, riksgrensen mot Sverige i øst, E6 i vest og Jørstadelva, Imsa og vassdraget (Grønningen, Skjelbreid, Holden) sørøstover til riksgrensen i sør. Fra det punktet Imsa krysser veien innover til Grønningen følger grensen veien. Grensen går på østsiden av vassdraget»

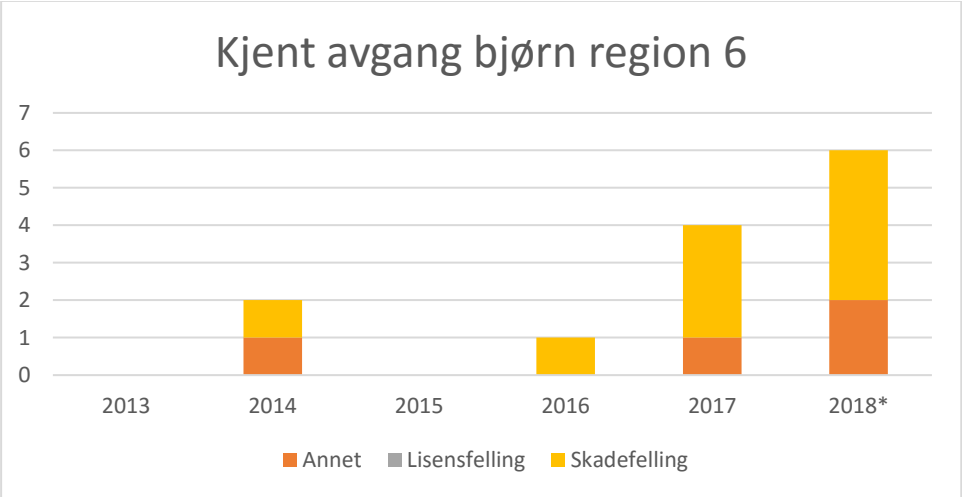
Brev fra statsråden
Det fremgår i brev fra Klima- og Miljøministeren 28. april 2014 at det skal være en tydeligere soneforvaltning.
«Et tydelig skille mellom soner skal innebære at vi skal ha lav terskel for tillatelse til uttak av rovdyr som har gjort eller forventes å gjøre skade i prioriterte beiteområder. (...) I prioriterte yngleområder for rovdyr skal terskelen for å tillate uttak av rovdyr være tilsvarende høy, og beitenæringen og andre interesser skal der tilpasse seg rovdyrenes tilstedeværelse.»

Bestandsstatus
Vi viser til Rovdata som har ansvaret for drift og formidling av data fra det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt. Vi viser også til vurderinger gjort av Miljødirektoratet i vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn, jf. brev datert 1. juni 2018 der direktoratet konstaterer i sine vurderinger at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for regionene 6-8.

Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåka ved å analysere DNA fra innsamlet ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner. Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. I følge Norsk institutt for naturforskning (NINA) sin rapport 1494- 2018 ble det mest sannsynlig født 7 bjørnekull i Norge. Rapporten forteller om en liten økning i beregnede antall ynglinger av bjørn for region 6, fra 2016 til 2017. Med et beregnet antall ynglinger på 2,1 i 2017.

Bestandsrapportene fra perioden 2010-2017 tyder på at bjørnebestanden i region 6 er forholdsvis stabil, og under bestandsmålet for regionen. Det er registrert 31 individer av bjørn i regionen i 2017, 19 hanndyr og 12 binner. Dette er 2 dyr mer enn i 2016. Legger vi DNA- dataene fra de foregående år til grunn, ser vi at binneandelen over flere år har vært svakt økende (2017: 38,7 % 2016: 37,9 %, 2015: 42,1, 2014: 36,7 %, 2013: 34,3 %, 2012: 31,4 %, 2011: 30,8 %, 2010: 29,8 % og 2009: 29,6 %). Ut fra denne informasjonen kan vi forvente at binneandelen i bestanden i 2018 er ca. 40 % (1,5 ganger så mange hanndyr som binner) som er fastsatt som måltall i rovviltforliket.

I løpet av 2018 er det så langt registrert avgang på seks bjørner i region 6, hvorav en bjørnebinne felt innenfor det aktuelle rovdyravvisende gjerdet 16.6.2018. Dette utgjør den høyeste avgangen av bjørn i regionen de seks siste årene. Rett nok er to av dyrene årsunger, som uansett har stor dødelighet og slik vil påvirke bestanden mindre. Men det er også for første gang i seksårsperioden felt en voksen bjørnebinne som vil ha direkte effekt på bestandsutviklingen.

Figur 1: Kjent avgang av bjørn i region 6 for perioden 2013-2018, * tallen for 2018 er foreløpige tall per 20. juni.

Miljørettslige prinsipper
Fylkesmannen har ikke gjort noen nærmere vurdering av de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens kapittel II, eller vurdert bestandsmessige konsekvenser av et eventuelt uttak av bjørn i denne saken. Dette da det her treffes vedtak om avslag på søknader om skadefelling av bjørn, med bakgrunn i rovviltforskriften § 9. Det forventes ikke at disse avslagene vil ha noen påvirkning på naturmangfoldet.

Fylkesmannens vurdering
Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Fellingstillatelse kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning slik dette er nedfelt bl.a. i forvaltningsplanen. For å vurdere dette, skal de opplistede skjønnskriteriene i annet ledd i rovviltforskriften § 9 drøftes i forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

Det aktuelle området er et rovdyravvisende gjerde ved Tunnsjøen i Lierne kommune. Området ligger innenfor vedtatt forvaltningsområde for bjørn i region 6. Og det er dokumentert betydelig aktivitet av bjørn av begge kjønn i områdene rundt det aktuelle rovdyravvisende gjerdet. Det aktuelle gjerdet ble satt opp for sesongen 24. og 25. mai. Sauene ble sluppet inn i gjerdet i perioden 26. til 30. mai. Det er sluppet i alt 168 sauer og lam i området. Og området vurderes som et viktig beiteområde for den aktuelle besetningen.

De første skadene av bjørn ble påvist 14. juni, noen av skadene var ikke helt ferske, men er av Statens Naturoppsyn antatt å være forvoldt i tiden 12. – 14. juni. Det ble felt en bjørn innenfor gjerdet 16. juni. Det er 18. juni kommet melding til Fylkesmannen om at det er funne to nye skader forvoldt av bjørn innenfor gjerdet. På beslutningstidspunktet var det funnet 6 sauer og 2 lam drept av bjørn innenfor det aktuelle rovdyravvisende gjerdet, hvorav 1 sau og 1 lam er registrert etter at en bjørn ble felt innenfor gjerdet 16.6. En bjørn sammen med beitedyrene innenfor et rovdyravvisende gjerde utgjør et betydelig potensial for fremtidige skader.

Rovviltforlikets punkt 2.2.19 sier at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Det følger av rovviltforliket av 2011, forvaltningsplanen i region 6, samt føringer fra KLD at i de områder som er definert som forvaltningsområder for bl.a. bjørn skal næringsutøverne tilpasse driften med utgangspunkt i at rovvilt forekommer i beiteområdet. Det nasjonale bestandsmålet for bjørn er ikke nådd hverken nasjonalt eller i region 6, noe som medfører at terskelen for å innvilge søknader om skadefellingstillatelse på bjørn innenfor forvaltningsområdet skal være svært høy.

Samtidig er området hvor kadaverfunnene er gjort, innenfor et rovdyravvisende gjerde ved Tunnsjøen i Lierne kommune. I det aktuelle tilfellet har beitebrukeren gjort et tungt forebyggende tiltak for å tilpasse driften til forekomsten av rovdyr, ved å etablere et 8,8 km langt strømførende gjerde for å skille beitedyrene fra rovdyrene. Utfordringen per 20. juni 2018 synes å være at det aktuelle rovdyravvisende gjerdet ikke fungere etter hensiktene. Sannsynligheten for at to bjørner har blitt sperret inne i gjerdet da gjerdet ble satt opp 24. – 25. mai anses som begrenset, målt opp mot det

registrerte tapsomfanget inne i gjerdet. Og om vi nå tillater felling av bjørnen som er innenfor gjerdet synes det fortsatt å være et spørsmål om beitedyrene er trygge for bjørn innenfor gjerdet.

Videre mener vi det finnes handlingsalternativ som bør prøves ut, som kan være til beste både for beitedyr og rovdyr, før det gis tillatelse til felling av ytterligere en bjørn innenfor gjerdet. Dette ved at beitedyrene sankes over til et alternativt rovdyravisende gjerde nærmere gården, at strømmen slås av og at trådene for det aktuelle gjerdet legges ned på strategiske punkter, som øker muligheten for at den nå innegjerdede bjørnen kan forlate området.

Fylkesmannen har bidratt med tilskudd for å etablere og drifte gjerdet. Og det er også for beitesesongen 2018 innvilget søknad om driftstilskudd til drift av det rovdyravvisende gjerdet. Det er i tillegg gjort avtale om ytterligere tilskudd til forsterket tilsyn og for å gå over gjerdet i forbindelse med at de første skadene ble oppdaget 14. juni.

Fylkesmannens konklusjon
Fylkesmannen vurderte at det 16.6 var mest hensiktsmessig å gi fellingstillatelsen til Bergvik, og be om at SNO bisto under fellingsforsøket. Dette fordi forsøket på felling kom i etterkant av et pågående jagingsforsøk over flere døgn, som ble organisert og koordinert av SNO. Kommunens søknad om felling av bjørn 16.6 ble derfor avslått.

Etter dokumentasjon på ytterligere bjørn innenfor gjerdet, er Fylkesmannen bekymret for at det aktuelle gjerdet ikke fungerer slik det er tiltenkt. Vi mener det på det nåværende tidspunkt er grunnlag for å kreve at det gjøres tiltak for å sikre beitedyrene og som også kan øke muligheten for å få den aktuelle bjørnen ut av området. Fylkesmannen avslår derfor kommunens søknad datert 19. 6. om skadefellinga av bjørn innenfor gjerdet.

Fylkesmannens vedtak:
Ut fra vurderingene ovenfor, vedtak om betingede tillatelser fra Miljødirektoratet av 01.06.2018, med tilleggskvote gitt fra og med 17.6.18 og med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. §§ 1 og 6, avslår Fylkesmannen Lierne kommunes søknader datert 16.6 og 19.6.18 om tillatelse til felling av bjørn i Lierne kommune.

Klagerett og andre saksopplysninger
Dette vedtaket kan etter reglene i forvaltningsloven påklages, innen 3 uker etter at avgjørelsen er mottatt/ gjort tilgjengelig på www.miljøvedtak.no. En eventuell klage rettes til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen. Klagen skal nevne det vedtak som klagen gjelder og nevne den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og eventuelle opplysninger av betydning for saken bør nevnes.

Alle vedtak som angår felling av fredet rovvilt blir gjort tilgjengelig på www.miljøvedtak.no. De som ønsker å motta vedtak som angår felling av fredet rovvilt kan abonnere på vedtakene der og dermed få de tilsendt per e-post fortløpende. Abonnementet kan avgrenses til bestemte områder.

Eventuelle henvendelser til Fylkesmannen knyttet til vedtaket, kan rettes til Klima- og miljøverndirektør Bjørnar Wiseth.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Kjell Vidar Seljevoll
seniorrådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopi til:

Miljødirektoratet	Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM
Statens naturoppsyn	Postboks 5672 Torgard	7485	TRONDHEIM